PREPORUKA REC (2004)4
Odbora ministara Vijeća Europe državama članicama
o Europskoj konvenciji o ljudskim pravima
u sveučilišnom obrazovanju i stručnom usavršavanju

(koju je Odbor ministara usvojio 12. maja/svibnja 2004.
na svom 114-om zasjedanju)

Odbor ministara, u skladu sa Članom 15.b Statuta Vijeća Europe,

Imajući u vidu da je cilj Vijeća Europe postizanje većeg jedinstva među njezinim članicama, i da je jedan od najvažnijih metoda za postizanje tog cilja održavanje i daljnje ostvarivanje ljudskih prava i temeljnih sloboda;

Ponovno naglašavajući svoje uvjerenje da Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: "Konvencija") mora ostati glavna referentna točka za zaštitu ljudskih prava u Europi, i podsjećajući na svoju opredijeljenost poduzimanju mjera za jamčenje dugoročne učinkovitosti kontrolnog sustava uvedenog Konvencijom;

Podsjećajući na dopunski karakter nadzornog mehanizma uspostavljenog Konvencijom, što implicira, u skladu sa Članom 1, da prava i slobode koje jamči Konvencija budu zaštićeni prije svega na nacionalnoj razini i da ih primjenjuju nacionalni organi;

Pozdravljajući u ovom kontekstu što je Konvencija postala sastavni dio domaćeg pravnog poretka svih strana ugovornica;

Naglašavajući preventivnu ulogu koju igra obrazovanje u načelima kojima je inspirirana Konvencija, standarda koje ona sadrži i precedentnog prava koje iz njih proistječe;

Podsjećajući da je, iako su mjere za olakšavanje objavljivanja i distribuiranja teksta Konvencije i precedentnog prava Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: "Sud") u zemljama članicama bitne da bi se osigurala primjena Konvencije na nacionalnoj razini, kako je navedeno u Preporuci Rec(2002)13, najvažnije da ove mjere budu dopunjene drugima u području obrazovanja i stručnog usavršavanja, da bi se postigao njihov cilj;

Naglašavajući osobitu važnost odgovarajućeg programa univerzalnog obrazovanja i stručnog usavršavanja, kako bi se osiguralo da se Konvencija učinkovito primjenjuje, u svjetlu precedentnog prava Suda, putem javnih tijela, uključujući sve sektore odgovorne za provođenje zakona i vršenje sudske funkcije;

Podsjećajući na odluke i preporuke koje je već donijela u pogledu različitih aspekata pitanja edukacije o ljudskim pravima, posebno: Rezolucija (78)41 o podučavanju o ljudskim pravima; Rezolucija (78)40 koja sadrži propise o stipendijama Vijeća Europe za studije i istraživanja u području ljudskih prava; Preporuka br. R(79)16 vezano za

promoviranje istraživanja ljudskih prava u zemljama članicama Vijeća Europe; Preporuka br. R(85)7 o podučavanju i učenju o ljudskim pravima u školama, kao i njezin dodatak koji sadrži sugestije za podučavanje i učenje o ljudskim pravima u školama;

Prisjećajući se uloge koju mogu imati nacionalne institucije u promoviranju i zaštiti ljudskih prava i nevladine organizacije, posebno u području obuke osoblja odgovornog za provođenje zakona, i pozdravljajući inicijative koje su već poduzete u ovom području;

Uzimajući u obzir raznovrsnost tradicija i prakse u zemljama članicama oko sveučilišnog obrazovanja, stručnog usavršavanja i podizanja svijesti oko sustava Konvencije;

Preporučuje da države članice:

I. utvrde postojanje na nacionalnoj razini odgovarajućeg sveučilišnog obrazovanja i stručnog usavršavanja u pogledu Konvencije i precedentnog prava Suda i da je takvo obrazovanje i usavršavanje uključeno, posebno

- kao komponenta zajedničke jezgre nastavnog plana studija prava i, gdje je to podesno, političkih i upravnih znanosti i, pored toga, da se nude kao izborne discipline onima koji se žele specijalizirati;

- kao komponenta pripremnih programa nacionalnih i lokalnih ispita za pristup različitim pravnim profesijama, te inicijalnog i stalnog usavršavanja za suce, tužitelje i odvjetnike;

- u inicijalnom i stalnom stručnom usavršavanju koje se nudi osoblju u drugim sektorima odgovornim za provođenje zakona, i/ili osoblju koje se bavi osobama lišenim slobode (na primjer, pripadnicima policijskih i snaga sigurnosti, osoblju kaznenih institucija i bolničkom osoblju), kao i osoblju iseljeničkih službi, na način koji uzima u obzir njihove specifične potrebe;

II. pojačaju djelotvornost sveučilišnog obrazovanja i stručnog usavršavanja u ovom području, posebno:

- pružanjem obrazovanja i usavršavanja koje će se inkorporirati u stabilne strukture – javne i privatne – i koje će pružati osobe sa dobrim poznavanjem pojmova Konvencije i precedentnog prava Suda, kao i odgovarajućim znanjem tehnika stručnog usavršavanja;

- pružanjem inicijative čiji je cilj obuka specijaliziranih nastavnika i predavača u ovom području;

III. podstaknu nedržavne inicijative za promoviranje svijesti i znanja o sustavu Konvencije, kao što je uspostavljanje posebnih struktura za podučavanje i istraživanje u području zakona o ljudskim pravima, natjecanja studentskih sudova, kampanja za podizanje svijesti;

Instruira Glavnog tajnika Vijeća Europe da prenese ovu Preporuku vladama zemalja potpisnica Europske kulturne konvencije koje nisu članice Vijeća Europe.

Dodatak Preporuci Rec(2004)4

Uvod

1. Ministarska konferencija održana u Rimu 3. i 4. novembra/studenog 2000. radi obilježavanja 50-te godišnjice Europske konvencije o ljudskim pravima (u daljnjem tekstu: "Konvencija"), pozvala je zemlje članice Vijeća Europe da "poduzmu sve odgovarajuće mjere s ciljem razvoja i promoviranja edukacije i svijesti o ljudskim pravima u svim sektorima društva, naročito u pogledu pravnih profesija".

2. Ovaj napor koji se traži od nacionalnih vlasti samo je posljedica dopunskog karaktera nadzornog mehanizma ustanovljenog Konvencijom, što implicira da prava koja jamči Konvencija budu u potpunosti zaštićena prije svega na nacionalnoj razini i da ih primjenjuju nacionalne vlasti. Odbor ministara je već usvojio rezolucije i preporuke vezano za različite aspekte ovog pitanja i podstiče inicijative koje mogu poduzeti naročito nezavisne nacionalne institucije za zaštitu ljudskih prava, i nevladine organizacije, s ciljem promoviranja većeg razumijevanja i svijesti o Konvenciji i precedentnom pravu Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: "Sud").

3. Jamčenje dugoročne učinkovitosti sustava Konvencije je među tekućim prioritetima Vijeća Europe i u ovom kontekstu je konstatirano da je potreba za boljom primjenom Konvencije na nacionalnoj razini od najvećeg značaja. Tako se čini neophodnim da sve zemlje članice osiguraju da se pruža odgovarajuća edukacija o Konvenciji, posebno u pogledu profesija vezanih za pravo i provođenje zakona. Ovo bi, s jedne strane, moglo doprinijeti smanjenju broja kršenja prava koja jamči Konvencija, a koja rezultiraju iz nedovoljnog znanja o Konvenciji i, s druge strane, podnošenja predstavki koje očigledno ne ispunjavaju zahtjeve prihvatljivosti.

4. Ova se preporuka odnosi na tri prateća tipa djelovanja, i to:

   i. ugrađivanje odgovarajuće edukacije i usavršavanja u pogledu Konvencije i precedentnog prava Suda, posebno u okviru sveučilišnih studija prava i političkih znanosti, kao i stručnog usavršavanja profesija vezanih za pravo i provođenje zakona;

   ii. jamčenje djelotvornosti edukacije i usavršavanja, što posebno podrazumijeva propisnu obuku za nastavnike i predavače; i

   iii. ohrabrivanje inicijativa za promoviranje znanja i/ili svijesti o sustavu Konvencije.

5. Imajući u vidu raznovrsnost tradicija i prakse u zemljama članicama oko sveučilišnog obrazovanja, stručnog usavršavanja i podizanja svijesti oko Konvencije, na zemljama je članicama da oblikuju vlastite obrazovne programe u skladu sa svojim nacionalnim situacijama, u skladu sa načelima supsidijarnosti, istovremeno osiguravajući da standardi Konvencije budu u potpunosti prisutni.

Sveučilišno obrazovanje i stručno usavršavanje

6. Zemlje članice se pozivaju da osiguraju da se odgovarajuće obrazovanje o Konvenciji i precedentnom pravu Suda uključi u nastavni program sveučilišnih studija prava i pravosudnih ispita, kao i u stalno usavršavanje sudaca, tužitelja i odvjetnika.

Sveučilišno obrazovanje

7. Od najveće je važnosti da se edukacija o Konvenciji u potpunosti ugradi u program pravnog fakulteta, ne samo kao zaseban predmet, već i horizontalno u svaku pravnu disciplinu (krivično pravo, građansko pravo, itd), tako da studenti prava, po završenom studiju, bez obzira na specijalizaciju, budu svjesni implikacija Konvencije u njihovoj oblasti.

8. Treba se podsticati kreiranje post-diplomskih studija specijaliziranih za Konvenciju, kao što su određeni nacionalni magistarski studiji ili Europski magisterij za ljudska prava i demokratizaciju (E.MA), što uključuje dvadeset sedam sveučilišta preko petnaest europskih zemalja, kao i kraće sveučilišne programe, kao što su ljetni tečajevi Institut international des droits de l`homme Rene Cassin (u Strazburu) ili tečajevi Europskog sveučilišnog instituta (u Firenci).

Stručno usavršavanje

9. Stručno usavršavanje treba olakšati bolje ugrađivanje standarda Konvencije i precedentnog prava Suda u zaključivanje usvojeno od domaćih sudova u njihovim presudama. Pored toga, pravni savjeti koje bi odvjetnici s odgovarajućim znanjem o Konvenciji davali potencijalnim podnositeljima predstavki trebali bi spriječiti predstavke koje očigledno ne ispunjavaju zahtjeve prihvatljivosti. Pored toga, bolje znanje pravnih profesionalaca o Konvenciji trebalo bi doprinijeti smanjenju broja predstavki koje dolaze na Sud.

10. Specifična obuka o Konvenciji i njenim standarda trebalo bi da bude ugrađena u programe pravnih fakulteta i škola za suce i tužitelje. Ovo bi moglo uključiti organiziranje radionica kao dijela stručnog usavršavanja za odvjetnike, suce i tužitelje. Što se tiče odvjetnika, takve organizacije mogle bi se organizirati, na primjer, na inicijativu udruženja odvjetnika. Može se spomenuti postojeći projekt unutar Međunarodnog udruženja odvjetnika da se uspostavi, uz pomoć Suda, usavršavanje za odvjetnike o pravilima procedure Suda i praksi sudskih procesa, kao i izvršenju presuda. U nekim je zemljama zadatak Ministarstva pravde da podiže svijest i sudjeluje u usavršavanju sudaca o precedentnom pravu Europskog suda: suci mogu svake godine iskoristiti sastanke u trajanju

od dan-dva, organizirane u njihovoj jurisdikciji, i obuku u trajanju od sedam dana; "revizorima pravde" (studenti suci) pruža se obuka organizirana unutar nacionalne škole za suce (Ecole nationale de magistrature). Također se redovno organiziraju radionice u okviru inicijalnih i stalnih usavršavanja sudaca.

11. Pored toga, za suce, odvjetnike i tužitelje mogli bi se redovno organizirati seminari i diskusije o Konvenciji.

12. Pored toga, za suce i odvjetnike mogao bi se redovno objavljivati časopis o precedentnom pravu Suda. U nekim zemljama članicama Ministarstvo pravde objavljuje dodatak koji sadrži reference na precedentno pravo Suda i izdanja vezano za Konvenciju. Ova publikacija se distribuira svim sudovima.

13. Preporučuje se da zemlje članice osiguraju da standardi Konvencije budu pokriveni inicijalnim i stalnim usavršavanjem drugih profesija koje se bave provođenjem zakona i zatvaranjem i/ili pritvaranjem, kao što su snage sigurnosti, policajci i zatvorsko osoblje, ali i useljeničke službe, bolnice, itd. Stalna obuka o standardima Konvencije je posebno važna s obzirom na razvojnu prirodu tumačenja i primjene ovih standarda u precedentnom pravu Suda. Osoblje organa koji se bave osobama lišenim slobode trebalo bi da u potpunosti bude svjesno prava ovih osoba koje jamči Konvencija i koje tumači Sud, kako bi se spriječilo svako kršenje, posebno Članova 3, 5 i 8. Stoga je od najveće važnosti da u svakoj zemlji članici postoji odgovarajuća obuka unutar ovih profesija.

14. Specifični tečaj obuke o Konvenciji i njenim standardima, a posebno aspekti koji se odnose na osobe lišene slobode, trebao bi se ugraditi u programe policijskih škola, kao i škola za zatvorske čuvare. Također bi se mogle organizirati radionice kao dio stalne obuke pripadnika policijskih snaga, čuvara i drugih sličnih organa.

Učinkovitost sveučilišnog obrazovanja i stručnog usavršavanja

15. Za ovu svrhu preporučuje se zemljama članicama da osiguraju da se sveučilišno obrazovanje i stručno usavršavanje u ovom području provode unutar stalnih struktura (javnih i privatnih), i da ih vode kvalificirani nastavnici i predavači.

16. U tom je pogledu obuka nastavnika i predavača prioritet. Cilj je da se osigura da njihova razina znanja odgovara razvoju precedentnog prava Suda i da udovoljava posebnim potrebama svakog profesionalnog sektora. Zemlje članice se pozivaju da podrže inicijative (istraživanje u oblastima koje pokriva Konvencija, tehnike podučavanja, itd) čiji je cilj jamčenje kvalitetne obuke specijaliziranih nastavnika i predavača u ovoj osjetljivoj i razvojnoj oblasti.

Promoviranje znanja i/ili svijesti o sustavu Konvencije

17. Zemljama članicama se konačno preporučuje da podstaknu inicijative za promoviranje znanja i/ili svijesti o sustavu Konvencije. Takve inicijative, koje

mogu imati različite oblike, pokazale su se vrlo pozitivnim u prošlosti tamo gdje su pokrenute i stoga bi trebalo da ih zemlje članice podstiču.

18. Jedan od primjera bi mogao biti uspostavljanje natjecanja studentskih sudova za studente prava o Konvenciji i precedentnom pravu Suda, koja bi uključila istovremeno studente, sveučilišne profesore i pravne profesionalce (suce, tužitelje, odvjetnike), na primjer, Sporron i Lonnroth natjecanja koja organiziraju Vrhovni sudovi nordijskih zemalja, i pan-europsko natjecanje Rene Cassin na francuskom jeziku, koje organizira udruženje Juris Ludi u prostorijama Vijeća Europe.